

بازسازی کشور تقسیم‌شده^۱

هانس دیتريش گنشر، انتشارات Broad Way book، نیویورک، ۱۹۹۸ (شرح حال هانس دیتريش گنشر)، ۵۶۰ صفحه.

اتحاد مجدد را آغاز نمود تا این که جهان در سال ۱۹۸۹ شاهد فروریختن نماد آهنی جدایی و تقسیم آلمان یا همان دیوار برلین بود. اینک گنشر پس از تجربه‌ی دورانسی از کار سخت و طاقت‌فرسا اقدام به نوشتن شرح حال خود و به ویژه خاطرات خود در هجده سال صدارت وزارت امور خارجه نموده‌است که در آن به زیبایی ساده و بی‌تکلف شیوه‌های نیرنگ و خدعه را در دیپلماسی بین‌المللی توصیف نموده و خواننده را از آنچه که همواره در پشت درهای بسته رخ می‌دهد، آگاه می‌کند.

وی در شرح خاطرات خود به ما می‌گوید که چگونه تصمیم‌گیرندگان اصلی در عرصه‌ی سیاست خارجی در جریان گفت‌وگوها و مذاکرات خود و با توجه به تمامی محدودیت‌ها سرنوشت ملت‌های خود را رقم می‌زنند و چگونه مشکلاتی را که غلبه بر آنها گاه سال‌ها کار و تلاش را طلب می‌کند، در مذاکراتی که بیش از چند دقیقه به طول نمی‌انجامد، ناگهان حل و فصل می‌نمایند و گاه چگونه مسایلی

هانس دیتريش گنشر که از او به عنوان معمار اصلی اتحاد دو آلمان یاد می‌شود، یکی از برجسته‌ترین و مجرب‌ترین سیاستمداران معاصر است. وی به عنوان کسی که مدت هجده سال یعنی از ۱۹۷۴ تا ۱۹۹۲ وزیر خارجه‌ی آلمان بود، نقش بسیار مهمی در تحولات داخل و خارج آلمان، هم چون فروپاشی دیوار برلین و اتحاد میان آلمان شرقی و غربی، پایان بخشیدن به جنگ سرد و تأسیس اتحادیه‌ی اروپایی^۲ ایفا نمود.

گنشر پیش از آن که به عنوان بلند پایه‌ترین دیپلمات آلمانی پای به عرصه‌ی سیاست خارجی نهاد از سال ۱۹۶۹ و به مدت پنج سال عهده‌دار مسؤولیت وزارت کشور بود و در این مدت ضمن انجام وظیفه به بهترین نحو ممکن شایستگی‌ها و کفایت‌های خود را به منصفه‌ی ظهور رساند. تحت هدایت‌ها و سیاست‌های مدیرانه‌ی وی آلمان غربی دوره‌ی پایداری از سیاست تنش‌زدایی را تعقیب و تجربه نمود و وی تلاش‌های هدفدار خود جهت فائق آمدن بر مشکلات ناشی از تقسیم و تجزیه‌ی آلمان و ایجاد زمینه‌های مساعد جهت

1. Rebuilding a House Devided
(A Memoir by the Architect of
Germany's Reunification)

2. European Union

تمام نظام‌های دیگر سیاسی است، تردید نکرده‌ام و هنوز هم گمان می‌کنم این روی‌کرد یعنی لیبرالیسم سیاسی بهترین راه برای دست یافتن به آرمان بهروزی همگانی است.»

کتاب «بازسازی کشور تقسیم شده» توسط مترجم آمریکایی «توماس تورنتن»^۱ از آلمانی به انگلیسی ترجمه شده و مشتمل بر پنج فصل و پانصد و شصت صفحه است. در فصل نخست، نویسنده ضمن شرح خاطرات دوران کودکی تا روزگار جوانی از راه دشواری که برای دست یافتن به منصب وزارت امور خارجه طی نموده‌است، سخن می‌گوید.

در فصل دوم مباحث مربوط به کنفرانس امنیت و همکاری اروپا^۲ که در اوج مباحثات آن بر سر مسایل مربوط به امنیت در اروپا گذر به عنوان وزیر خارجه‌ی آلمان منصوب شد، سخن به میان می‌آورد. بررسی روابط آلمان غربی با سازمان ملل متحد و به ویژه فرصت استثنایی که این کشور در سال‌های ۱۹۷۷ و ۱۹۷۸ به عنوان عضو غیردائم شورای امنیت کسب می‌کند و نیز تلاشی که این کشور صرف تصحیح و دگرگون نمودن تصویر سیاست خارجی خود نزد افکار عمومی دنیا که در نیمه‌ی قرن جاری تصویری به شدت هولناک و ترسناک بود، می‌نماید، در دنباله‌ی این

کوچک و غیرقابل پیش‌بینی ناگهان تبدیل به یک بحران در سطح جهانی می‌شوند.

گنشر در مقدمه‌ی شرح خاطرات خود تأکید می‌کند که این کتاب نه اثری تاریخی است و نه شرح مویه‌موی داستان هجده سال کار او به عنوان وزیر امور خارجه. بلکه وی در این کتاب تنها خطوط کلی راه و رسم زندگی سیاسی خویش را ترسیم نموده‌است. نکته‌ی قابل توجهی که وی در مقدمه‌ی کتابش به آن اشاره می‌کند تأکید بر وظیفه‌ی دائمی ملت آلمان برای پیش‌گیری از وقایعی است که انجام آنها توسط ملت آلمان مسبوق به سابقه است. وی در این رابطه می‌گوید: «من همواره تلاش برای جلوگیری از وقایع تأسف باری را که در طول سال‌های ۱۹۳۳ تا ۱۹۴۵ در کشورم و توسط ما آلمانی‌ها روی داد، وظیفه‌ی اصلی نسل خود می‌دانسته‌ام و احساس می‌کنم این وظیفه‌ی من است که ملت آلمان باید تا ابد از آن غفلت نوزرد. ما باید جداً از گرفتار شدن مجدد در دام یک ملی‌گرایی افراطی و برتری‌طلب، بیگانه‌ستیزی و ناشکیبایی در برابر دیگران به هر قیمتی جلوگیری کنیم.»

وی هم چنین در پایان مقدمه‌ی کتاب خود از اعتقاد راسخش به لیبرالیسم سیاسی پرده برداشته و می‌گوید: «من در تمام طول عمر خود لحظه‌ی در این مورد که لیبرالیسم سیاسی بهترین و جامع‌ترین گزینه‌ی موجود در برابر

1. Thomas Thornton

2. Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE)

فصل ذکر شده است.

در پایان این فصل نیز مقدمات و زمینه‌های وحدت اروپا از کنفرانس سران شورای اروپا^۱ در پاریس در سال ۱۹۷۲ تا امضای قرارداد ماستریخت در دسامبر ۱۹۹۱ به تفصیل آورده شده است. (در کنفرانس پاریس کشورهای عضو شورای اروپایی برای نخستین بار بر لزوم تلاش جهت دست‌یابی به آرزوی دیرینه‌ی اروپای واحد تا پیش از پایان قرن جاری تأکید نمودند.)

در فصل سوم نویسنده از چالش‌ها و بحران‌های فراروی آلمان در روابط خود با دو ابرقدرت شوروی و آمریکا و به ویژه اختلاف عمیق ایالات متحده با مهم‌ترین متحد اروپایی‌اش بر سر فروش راکتورهای اتمی آلمان غربی به برزیل در زمان دولت کارتر پرده برمی‌دارد. نویسنده در این گفتار توضیح می‌دهد که چگونه موضع سرسخت طرفین در این مسأله به بروز بحران در روابط راهبردی میان دو کشور نزدیک می‌شود. دیتریش گنشر در ادامه‌ی شرح حال خود در این فصل از یک دیپلماسی به نام «دیپلماسی تدفین»^۲ نام می‌برد. براساس این دیپلماسی از زمان مرگ برژنف در ۱۹۸۳ در سال ۱۹۸۱ و پس از آن مرگ اندروپوف و سپس کنستانتین چرینکو در ۱۹۸۵ که میخائیل گورباچف به عنوان صدر هیأت ریسه اتحاد جماهیر شوروی برگزیده، شده فرصت‌های

مناسب و غیرقابل‌جانمایی برای دیدار میان رهبران دو کشور و از جمله اریش هونکر رهبر جمهوری دموکراتیک آلمان با مقام‌های آلمان فدرال به وجود آمد.

بحرانی که در سال ۱۹۸۸ بر سر نوسازی موشک‌های هسته‌یی میان برد موسوم به «لانس»^۳ مستقر در خاک آلمان غربی میان آلمان و متحدینش در ناتو ایجاد شد به عنوان آزمونی بسیار سخت برای آلمان در آخرین مبحث فصل سوم گنجانیده شده است. نویسنده در این گفتار توضیح می‌دهد، چگونه پیش‌بینی‌ها و امیدواری‌های وی در برابر تحولاتی که آستان اروپای شرقی بود با فشارهای ناتو و به ویژه آمریکا و انگلیس بر سر برنامه‌ی نوسازی این موشک‌های رفت تبدیل به بحرانی در روابط این کشور با ناتو و وارد نمودن لطمه‌یی اساسی به دتانت^۴ یا سیاست تشنج‌زدایی در اروپا گردد. گنشر تصمیم قاطعانه‌ی آلمان در دادن پاسخ منفی به درخواست ناتو را مرحله‌یی نوین در وارد نمودن اروپا به عرصه‌ی تحولات جدید سیاسی توصیف می‌نماید.

در فصل چهارم نویسنده از تحولات پایانی دهه‌ی هشتاد اروپا به عنوان پیروزی

1. European Council (EC)
2. Funerary Diplomacy
3. Lance
4. Detant

طول یک دهه، ماشین جنگی عراق را تا سر حد امکان تجهیز نموده بودند.»

گنشر در ادامه‌ی این فصل می‌گوید:

«این برای دومین بار بود که در طول یک دهه عراق برای دومین بار به یک کشور همسایه‌ی خود تجاوز می‌نمود. وی پیش از این به دلیل موضع شفاف آلمان در متجاوز شناختن عراق در حمله به ایران از سوی برخی از همتایان غربی‌ش مورد سرزنش قرار گرفته بود.»

جسنگ در یوگسلاوی، استقلال

جمهوری‌های اسلونی و کرواسی و مواضع آلمان در برابر تحولات در جنوب اروپا در دنباله‌ی این فصل ذکر شده است. در ادامه گنشر از گشوده شدن فصلی جدید در مناسبات میان آلمان با روسیه و سایر کشورهای اروپایی پس از اتحاد در آلمان سخن به میان می‌آورد و در پایان نیز دلایل کناره‌گیری و استعفای خود را پس از بیست و سه سال عضویت در کابینه‌ی دولت‌های گوناگون بیان می‌کند.

مهدی رضایی

قطعی لیبرالیسم سیاسی یاد و از نقش تبلیغات در فروپاشی دیوار آهنین به عنوان عاملی مهم و برجسته ستایش می‌کند. مشروح مذاکرات موسوم به «دو به اضافه‌ی چهار»^۱ به عنوان گفتار پایانی، قسمت اعظم این فصل را در برمی‌گیرد.

در این فصل گنشر جریبات مربوط به مذاکرات دیپلماتیک دو به اضافه‌ی چهار را از آغاز تا پایان به تفصیل ذکر می‌کند. براساس این مذاکرات که وزرای خارجه‌ی دو آلمان به همراه ایالات متحده، اتحاد جماهیر شوروی، انگلستان و فرانسه در آن شرکت داشتند، چهار کشور فوق با امضای یک قرارداد تاریخی با آلمان، هرگونه ادعای امتیاز را که پیش از این و پس از پایان جنگ جهانی دوم در جریان اشغال شهر برلین به دست آورده بودند از خود سلب نمودند و هم‌زمان نیروهای خود را از خاک آلمان فراخواندند تا این که سرانجام اتحاد مجدد دو کشور در اول اکتبر ۱۹۹۰ و بر پایه‌ی این مذاکرات میسر شد.^۲

در فصل پنجم یا پایانی نویسنده به تبیین مواضع این کشور در بحران‌هایی نظیر جنگ در خلیج فارس و یوگسلاوی می‌پردازد. گنشر ضمن ابراز شگفتی از اشغال کویت توسط عراق می‌گوید: «قطعاً شگفتی و تعجب آلمان از این اقدام عراق کمتر از متحدین عرب عراق نبود که همواره از ایران به عنوان بزرگ‌ترین خطر در منطقه یاد می‌کردند و برای مقابله با این خطر در

1. Two Plus Four

2. Two Plus Four

نمایه‌های سال دوازدهم مجله‌ی سیاست خارجی

علیرضا عبدی‌زاده

راهنمای استفاده‌کنندگان

- بعد از هر شناسه (موضوع، عنوان و نام) کوتاه نوشت داخل پرانتز، شما را مستقیماً به آنچه که مورد نظر می‌باشد، راهنمایی می‌کند.
- بعد از کوتاه نوشت داخل پرانتز، با عددی چند رقمی مواجه خواهید بود: اولین رقم، شماره‌ی سال انتشار مجله؛ دومین و سومین رقم، شماره‌ی مجله و آخرین عدد یک تا چهار رقمی، شماره‌ی صفحه می‌باشد.
- هنگام جست‌وجو در نمایه‌ی موضوع، برای بازیابی کامل‌تر موضوع مورد نظر، بهتر است به ارجاعات "نیز نگاه کنید به"، که به نوعی با موضوع مورد نظر شما بستگی دارد، توجه فرمایید.

کوتاه نوشت‌ها

منابع	اسناد	۱
مصاحبه	پژوهش‌ها	پ
مقاله	تهیه‌کننده	ت
مترجم کتاب معرفی / نقد شده	تهیه‌کننده / خلاصه‌کننده	تگ
مترجم گزارش	گزارش	س
نویسنده	سمینار	س
نمایه‌ساز	کتاب معرفی / نقد شده	ک ن
معرفی / نقد‌کننده‌ی کتاب	گزارش	گ
نویسنده‌ی کتاب معرفی / نقد‌شده	گاه‌شمار	گ ش
ویراستار کتاب معرفی / نقد شده	مترجم مقاله	م
	معرفی‌کننده / محقق	م
	اسناد	م
	معرفی‌کننده‌ی پژوهش‌ها /	م پ

پڙو بشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی